

VERSLAG OVER HET PROVINCIAAL FINANCIËEL TOEZICHT OP GEMEENTEN EN GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN 2022

Inhoudsopgave

ALGEMEEN BEELD	3
Waarneembare trends / ontwikkelingen landelijk	4
<i>Grootste ontwikkelingen</i>	5
Grote opgaven en transities versus uitvoeringskracht	5
Prijsontwikkeling en energielasten	5
Opschalingskorting per 2026	5
Tekorten en arbitragereeks Jeugdzorg.....	5
Extra korting Jeugdzorg regeerakkoord	6
Lagere accressen vanwege vergroting eigen belastinggebied	6
Woningbouwfonds uit algemene uitkering.....	7
<i>Overige ontwikkelingen</i>	7
Sociaal domein.....	7
Covid-19-pandemie	7
Gemeentefonds	7
Gemeenten.....	8
Aantal preventieve gemeenten GW landelijk.....	8
Aantal artikel 12 Fvw gemeenten landelijk	8
Aantal preventieve gemeenten ARHI landelijk.....	8
Aantal preventieve regelingen WGR landelijk	8
Ontwikkeling belastingopbrengst landelijk	9
Ontwikkeling reservepositie landelijk	9
Raming extra middelen Jeugdzorg landelijk	9
Gemeenschappelijke regelingen	10
Waterschappen.....	10

ALGEMEEN BEELD

Jaarlijks brengen de provinciale financieel toezichthouders verslag uit over het door de provincies uitgevoerde financieel toezicht op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Dit verslag heeft

betrekking op het toezicht op de begroting en meerjarenraming 2023-2026 en kan inmiddels ingehaald zijn door actuele ontwikkelingen. Wij besteden aandacht aan de ontwikkeling van de financiële positie, het toezichtregime voor 2023, artikel 12-gemeenten, gemeentelijke herindeling en begrotings-/herindelingscans. Eerder is in het Interprovinciaal Overleg tussen de gedeputeerden Kwaliteit Openbaar Bestuur en de gedeputeerden financieel toezicht afgesproken om de cijfers en het verhaal erachter in dit verslag op te nemen. Daarmee werd tevens invulling gegeven aan de motie Van der Molen in de Tweede Kamer¹. Gelet op de goede ervaringen hiermee in de laatste 2 verslagen is afgesproken om ook over 2023 een dergelijk uitgebreider toezichtverslag op te stellen. Dit verslag financieel toezicht krijgt dit jaar een andere invulling door geen onderdelen per provincie meer op te nemen. In de praktijk leidt dit tot veel dubbele informatie en daarmee een omslachtig verslag. Daar waar voor een individuele provincie iets te melden is zal dit bij het betreffende onderwerp worden opgenomen. Wij hopen dat dit leidt tot een leesbaarder verslag.

Waarneembare trends / ontwikkelingen landelijk

Het Beeld van de gemeentelijke financiën op basis van de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 is divers. In de eerste plaats is er een groot verschil waarneembaar tussen de begroting zelf en de meerjarenraming. Het begrotingsjaar is in de meeste gevallen structureel en reëel sluitend dankzij accessen uit de septembercirculaire 2022 en het wederom incidenteel beschikbaar stellen van extra middelen jeugdzorg. Daar staat tegenover dat in de meerjarenraming, het jaar 2026, de uitkering uit het gemeentefonds aanzienlijk neerwaarts is bijgesteld, in afwachting van een nieuwe systematiek voor de financiering van decentrale overheden. Hierdoor was het voor de meeste Nederlandse gemeenten niet mogelijk om een structureel en reëel sluitende meerjarenraming te presenteren. Dit maakte het vooral lastig voor gemeenten die geen sluitende begroting 2023 konden presenteren (aangezien een van de twee sluitend moet zijn voor het reguliere toezichtregime).

Ook zien we dat er toch nog aardig wat gemeenten zijn die de begroting 2023 niet of met veel moeite sluitend hebben gekregen, bijvoorbeeld door bezuinigingstaakstellingen of belastingverhoging. Oorzaak van de tekorten is in veel gevallen verdere stijging van de lasten in het sociaal domein. Deze tekorten maken het moeilijk voor nieuwe gemeenteraden om hun eigen beleid te implementeren, of ze dragen bij aan verdere tekorten.

Gemeenten hebben de afgelopen jaren moeite gehad om invulling te geven aan het voorgenomen beleid. Dit komt vooral door tekorten op de arbeidsmarkt maar ook doordat er in de jaren met coronalockdowns minder kon worden uitgevoerd. Dit heeft samen met overige incidentele resultaten (zoals resultaten uit grondexploitaties of verkoop aandelen energiebedrijven) geleid tot hoge positieve saldi in de jaarrekeningen. Dit betreffen echter incidentele overschotten, het gevaar ligt voor gemeenten in de structurele saldi in latere jaren, zeker gezien het toenemend aantal ambities waar de gemeenten voor staan, zoals de energietransitie, woningbouwopgave, klimaat en de invoering van de Omgevingswet.

Voor de onzekerheid over de nieuwe financieringssystematiek en of de sterke daling van het gemeentefonds in 2026 met de nieuwe systematiek weer wordt aangevuld levert gemeenten een hoge mate van onzekerheid. Ook is er nog veel onduidelijk over een mogelijke verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Het is lastig om nu te investeren met langjarige financiële gevolgen als je nog niet weet of die middelen ook daadwerkelijk beschikbaar zijn.

Daarbovenop komt de onzekerheid over de prijsontwikkelingen en de stijgende energielasten. Deze zaken laten zich nog moeilijk voorspellen, maar spelen nu een grote rol in het wel of niet sluitend

¹ Kamerstuk 35 570 VII, nr. 18.

krijgen van de begroting. De aanloop naar de begrotingen 2024 levert voor gemeenten voornamelijk een flinke uitdaging.

Grootste ontwikkelingen

Een aantal onderwerpen levert de komende tijd tot grotere lasten en/of onzekerheden voor gemeenten.

Grote opgaven en transities versus uitvoeringskracht

De komende jaren gaan de op handen zijnde grote opgaven en transities (o.a. woningbouw, klimaat, stikstof en de invoering van de Omgevingswet) het nodige vragen van gemeenten. Veel van deze opgaven vragen ook beleid op de lange termijn en grootschalige investeringen. De onduidelijkheid over de financiële situatie van gemeenten vanaf 2026 levert hier een knelpunt. Wanneer de effecten van het loslaten van de huidige accessystematiek niet worden gecompenseerd zal er eerder sprake zijn van grootschalige bezuinigingen dan invulling geven aan nieuwe opgaven.

Ook speelt hier de krapte op de arbeidsmarkt een belangrijke rol. Gemeenten hebben moeite om invulling te geven aan hun reguliere activiteiten vanwege een gebrek aan voldoende personeel. Wij zien dat hier bij het opstellen van de begrotingen niet altijd rekening mee gehouden wordt, waardoor er in een bepaalde mate sprake is van planningsoptimisme. Het automatisch doorschuiven van investeringen komt niet ten goede van een realistische raming van de begroting.

Prijsonwikkeling en energielasten

Gemeenten worden geconfronteerd met hogere lonen en prijzen, maar ook met flink hogere energieprijzen voor stroom en gas. De consequenties hiervan zullen in de begroting en worden verwerkt. De daadwerkelijk impact is zeer onzeker vanwege de volatiliteit van de energiemarkt, maar zal bijdragen aan de uitdaging om te komen tot een sluitende begroting. Gemeenten geven aan dat ze verwachten dat het Rijk hier de gemeenten in zullen compenseren.

Het valt op dat er een grote diversiteit is op de manier waarop de prijsstijgingen in het begrotingsjaar 2023 en latere jaren zijn geraamd: op basis van middellange termijn CPB, het CPI of LPO-percentage, mei- of septembercirculaire en met of zonder aanvullende stelpost voor inflatie. Ook voor wat betreft de aannames voor energietarieven lijken de ramingen uiteen te lopen. Dit is ook afhankelijk van wel of niet aangesloten te zijn bij een regionale inkoop, of dat sprake is van een (meerjarig) doorlopend vast contract.

Opschalingskorting per 2026

De opschalingskorting vloeit voort uit een voornemen vanuit het Rijk om gemeenten verplicht te stellen te fuseren tot gemeenten van een minimale omvang van 100.000 inwoners. Dit zou een efficiencywinst opleveren van circa € 1 miljard. Hoewel het beleidsvoornemen is komen te vervallen blijft de opschalingskorting gehandhaafd. Van de € 1 miljard is € 300 miljoen reeds in mindering gebracht op de algemene uitkering gemeentefonds. Er was sprake van een ingroeipad, maar de oploop van de resterende kortingen van € 675 miljoen tot € 975 miljoen in 2026 is vanwege de grote financiële problemen bij gemeenten tot en met 2025 komen te vervallen. Vanaf 2026 komt deze resterende korting van € 675 miljoen volledig alsnog in mindering op het gemeentefonds.

Tekorten en arbitrage reeks Jeugdzorg

De gemeentelijke tekorten op het gebied van Jeugdzorg bedroegen in 2019 ongeveer € 1,6 tot € 1,8 miljard en zijn voor gemeenten slechts beperkt beïnvloedbaar, zo blijkt uit onderzoek van bureau AEF. Een onafhankelijk arbitragecommissie heeft op basis hiervan geoordeeld dat gemeenten te weinig gecompenseerd worden voor het uitvoeren van deze taak, en dat er (rekening houdend met kostenbesparende maatregelen) geld bij moet. Kostenbesparingen kunnen binnen een

hervormingsagenda vorm krijgen. Hierbij werd aangenomen dat de lasten na 2019 niet verder zijn gestegen. Inmiddels is gebleken dat veel gemeenten nog in 2022 te maken hebben gehad met een stijging in het volume en van de gemiddelde duur van zorg. Ook werd aangenomen dat gemeenten nog geen maatregelen hebben genomen als verwoord door het bureau AEF. De effecten van deze maatregelen zijn nog onzeker. Vanwege het karakter van openeinderegelingen is het realiseren van bezuinigingen in het sociaal domein een lastige opgave.

Tot op heden is door het Rijk alleen incidenteel geld beschikbaar gesteld, terwijl het voor gemeenten van belang is zicht te krijgen op een structurele oplossing om zo ook een structureel en reëel sluitende begroting en meerjarenraming te kunnen blijven opleveren.

De gemeenten ramen de extra middelen Jeugdzorg zoals ze zijn voorgesteld in de hervormingsagenda. Aangezien er door het Rijk slechts middelen voor het jaar 2023 beschikbaar zijn gesteld worden de extra middelen van de overige jaren als stelpost in de begrotingen opgenomen. Hierin schuilt echter wel een risico als de middelen uiteindelijk niet structureel beschikbaar worden gesteld. Dit betekent dat bij de meeste gemeenten 100% van de bedragen opgesteld door de Commissie van Wijzen (met aftrek van een beoogde besparing in de jaren 2024 en 2025) als stelpost in de meerjarenramingen zijn opgenomen.

Deze aanvullende stelpost wordt door de provinciale toezichthouders gezien het aantal toezeggingen vanuit het Rijk vooralsnog als reëel gezien. Wanneer structurele verwerking van de toegezegde middelen in de meicirculaire wederom uitblijft zal dit opnieuw worden beoordeeld voor de begrotingsronde 2025.

Extra korting Jeugdzorg regeerakkoord

Uit het regeerakkoord blijkt dat het nieuwe kabinet de arbitrage uitspraak niet volledig overneemt en dat bovenop de hiervoor genoemde compensatie een extra bezuiniging wordt opgelegd van € 100 in 2024 miljoen oplopend tot € 500 miljoen in 2025 ev.

Het is nog niet duidelijk hoe de door het Rijk aangekondigde bezuinigingen op de jeugdzorg zullen uitpakken, maar deze komen voor rekening en risico van het Rijk. Vooralsnog beschouwt de provinciale toezichthouder een budgettair neutrale verwerking als reëel gezien de toezeggingen hierover vanuit het Rijk.

Lagere accressen vanwege vergroting eigen belastinggebied

Voor 2026 en verder is het accres niet berekend maar vastgezet op het niveau van 2023. Er wordt gewerkt aan een nieuwe stabiele financieringssystematiek voor medeoverheden vanaf 2026, waarvoor de minister dit jaar een contourennota heeft aangeboden aan de Kamer. Hierbij wordt de vergroting van het eigen belastinggebied betrokken.

De jaren 2023, 2024 en 2025 laten daarom nog positieve accressen zien. Het jaar 2026 wordt echter met meerdere miljarden neerwaarts bijgesteld. Aangezien ook in dit jaar het restant van de opschalingskorting terug komt wordt gesproken over een 'ravijnjaar'.

Veruit de meeste gemeenten laten om deze reden een meerjarenraming met een aanzienlijk tekort zien. Veel gemeenten verwachten echter wel dat een nieuwe financieringssystematiek van het Rijk leidt tot een herstel van algemene uitkering in 2026 en verder naar een hoger niveau en durven nog geen (onomkeerbare) bezuinigingen voor de langere termijn door te voeren. Hierin schuilt een risico. Andere gemeenten gaan wel over tot verregaande bezuinigingen of het uitstellen van investeringen met het risico dat deze achteraf niet noodzakelijk blijken.

Op het moment van schrijven is duidelijk dat een nieuwe systematiek gebaseerd is op de ontwikkeling van het BBP in plaats van Rijksuitgaven. Onduidelijk is nog of en hoe het gat vanaf 2026 wordt ingevuld.

Woningbouwfonds uit algemene uitkering

Een extra intensivering voor de woningbouw van € 250 miljoen per jaar wordt gekort op de algemene uitkering voor de duur van vier jaar en via twee specifieke uitkeringen (SPUKS) verdeeld over de gemeenten. Het is nog niet duidelijk of na de looptijd van de SPUKS deze gelden weer terugvloeien in het gemeentefonds.

Overige ontwikkelingen

Sociaal domein

Het sociaal domein is voor gemeenten nog steeds een bron van onzekerheid, die grote impact heeft op de gemeentelijke financiën. Het volume zorgbehoevenden blijft toenemen evenals de gemiddelde duur van zorg waardoor de lasten voor veel gemeenten tot en met 2022 zijn blijven stijgen.

Bezuinigingen hebben daarnaast minder effect dan gedacht. Omdat het gaat om openeinderegelingen, waarbij elke burger die aan de voorwaarde(n) voldoet een beroep kan doen op voorzieningen is beïnvloeding slechts beperkt mogelijk.

Hoewel de taken naar de gemeenten gedecentraliseerd zijn, blijft het Rijk er een sterke bemoeienis mee houden, met soms grote negatieve financiële gevolgen voor de gemeenten. Het bekendste voorbeeld is de invoering van het abonnementstarief bij de Wmo.

Gemeenten en het Rijk hebben zich gecommitteerd aan de Hervormingsagenda die ervoor moet zorgen dat het jeugdstelsel op de lange termijn houdbaar wordt.

Covid-19-pandemie

Ondanks dat de COVID-pandemie volgens de laatste berichten op zijn retour is verkeerden gemeenten in onzekerheid over wat de COVID-19-pandemie voor hun begroting 2023 gaat betekenen. Meestal hebben ze hun ramingen er niet voor aangepast. Ze gaan er veelal vanuit dat de Rijkscompensatie ook in 2022 en 2023 toereikend zal zijn om de extra lasten en verlies aan baten op te vangen. Wel zien ze COVID-19 als risico. Daarom wordt er ook over dit onderwerp aandacht besteed in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Gemeentefonds

In 2022 is het Rijk gekomen tot een nieuwe verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Sinds 2019 zit ook het grootste deel van de rijksvergoeding voor de taken in het sociaal domein in de algemene uitkering. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft in oktober 2021 zijn advies op het voorstel tot verdeling gegeven. In dat advies acht de Raad het niet verstandig om het voorstel op deze manier zonder meer in te voeren en stelt daarbij een aantal niet-vrijblijvende randvoorwaarden: meer verantwoording van gemaakte keuzes, meer toetsing aan andere grootheden als financiële draagkracht en regionale welvaart, aanpassing van variabelen in het model die vertekend zijn door peiljaar en methodiek. Verder heeft de Raad geadviseerd om direct na invoering een aantal acties in gang te zetten, met name rondom de bekostiging van het sociaal domein. Ook is naar het oordeel van de Raad (veel) eerder dan in 2027 een evaluatie nodig. Geadviseerd is verder om het ingroeipad, met inachtneming van de randvoorwaarden, beperkt te houden tot 3-jaarlijkse stappen van maximaal € 15 per inwoner. De aanbevelingen van de ROB zijn niet allemaal

overgenomen en de herijking is per 1 januari 2023 ingevoerd. In de brief van 6 april 2022² is bekend geworden dat het ingroeipad maximaal +/- € 37,50 per inwoner per gemeente bedraagt tot en met 2025. In 2025 zal aan de hand van een evaluatie zal worden besloten over het traject 2026 en verder.

De herijking van het gemeentefonds heeft voor veel gemeenten geleid tot financiële problemen. Nadeelgemeenten moeten rekening houden met het ingroeipad in een periode van veel onzekerheden. Daartegenover staan uiteraard ook de voordeelgemeenten die hun inkomsten de komende 3 jaar zien toenemen.

Gemeenten

Aantal preventieve gemeenten GW landelijk

Van de 342 gemeenten zijn er 2 gemeenten onder preventief toezicht geplaatst (gemeente Wijdemeren en gemeente Vlissingen) vanwege de financiële positie, 1 gemeente is onder preventief toezicht geplaatst omdat deze de wettelijke termijn voor indiening van de begroting hebben overschreden (gemeente Voorne aan Zee).

De gemeente Voorne aan Zee is een nieuwe gemeente per 1 januari 2023, waarvan de gemeenteraad in 2023 is geïnstalleerd. Het indienen van een begroting vóór de indieningstermijn van 1 november 2022 was daarom niet mogelijk.

Aantal artikel 12 Fvw gemeenten landelijk

Eén gemeente heeft net als voorgaande jaren de artikel 12-status. Voor die gemeente loopt nog een artikel 12-onderzoek op het gebied van het sociaal domein/werk & inkomen. Verder zijn er geen aanvragen ex artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet ingediend.

Aantal preventieve gemeenten ARHI landelijk

Op geen gemeente is preventief toezicht ingevolge de Wet algemene regels herindeling van toepassing.

Aantal preventieve regelingen WGR landelijk

Van de 282 onder toezicht vallende gemeenschappelijke regelingen zijn er geen gemeenschappelijke regelingen onder preventief toezicht geplaatst vanwege de financiële positie, 1 gemeenschappelijke regeling is onder preventief toezicht geplaatst omdat deze de wettelijke termijn voor indiening van de begroting heeft overschreden.

² <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2022/04/06/kamerbrief-over-invoering-van-de-nieuwe-verdeling-van-het-gemeentefonds/kamerbrief-over-invoering-van-de-nieuwe-verdeling-van-het-gemeentefonds.pdf>

Ontwikkeling belastingopbrengst landelijk

	2023
Aantal gemeenten met een verlaging van de belastingopbrengst	32
Aantal gemeenten met een stijging van de belastingopbrengst met minder dan 2%	56
Aantal gemeenten met een stijging van de belastingopbrengst met meer dan 2% maar minder dan 5%	137
Aantal gemeenten met een stijging van de belastingopbrengst met meer dan 5% maar minder dan 10%	90
Aantal gemeenten met een stijging van de belastingopbrengst met meer dan 10%	27

Bovenstaande tabel laat zien dat de stijgingen van belastingtarieven voornamelijk in de categorie 2%-5%

Ontwikkeling reservepositie landelijk

Nederland totaal	Stand 1/1/2023	% afwijking t.o.v. 2022
Algemene reserve	8.672.459.906	13,3%
Bestemmingsreserves	24.131.125.302	11,6%

De ontwikkeling van de reserveposities van gemeenten laat een uitzonderlijk positieve trend zien, met een stijging van ruim 13% van de algemene reserve landelijk en 11,6% stijging van de bestemmingsreserves. De vraag is in hoeverre er hier daadwerkelijk sprake is van goed nieuws. Gemeenten hebben de afgelopen jaren vanwege de coronacrisis veel werk niet kunnen uitvoeren. Vanuit de jaarrekeningen van gemeenten komt daarnaast duidelijk naar voren dat veel investeringen niet gerealiseerd konden worden vanwege personeelsgebrek en gebrek aan materialen. Een andere oorzaak voor overschotten in de jaarrekeningen is het laat in het jaar beschikbaar komen van Rijksmiddelen voor activiteiten die nog moeten worden voorbereid en pas in latere jaren tot uitvoering kunnen komen.

Al met al achten wij de jaarrekeningoverschotten niet als een indicator van een overvloed van middelen, maar een uitdaging voor gemeenten om in tijden van krapte op de arbeids- en grondstoffenmarkt invulling te kunnen geven aan alle ambities.

Raming extra middelen Jeugdzorg landelijk

Meerjarenraming 2026	Nederland
Hoeveel gemeenten hebben voor 2026 de stelpost extra middelen jeugdzorg geraamd?	307
Hoeveel gemeenten hebben voor 2026 de stelpost extra middelen jeugdzorg niet geraamd?	34
Hoeveel gemeenten presenteerden een meerjarenraming 2026, inclusief de extra middelen jeugdzorg, die structureel en reëel in evenwicht was?	170
Hoeveel gemeenten presenteerden een meerjarenraming 2026, inclusief de extra middelen jeugdzorg, die niet structureel en reëel in evenwicht was?	137
Bij hoeveel gemeenten had de meerjarenraming 2026 nog steeds een positief saldo (€ 0 of hoger), indien de extra middelen jeugdzorg niet geraamd mochten worden?	90
Bij hoeveel gemeenten had de meerjarenraming 2026 een negatief saldo (lager dan € 0), indien de extra middelen jeugdzorg niet geraamd mochten worden?	246

* Zuid Holland: excl. 1 herindelingsgemeente die nog geen begroting heeft vastgesteld

Gemeenten kampen al enige jaren met tekorten in de jeugdzorg vanwege een sterke stijging van het volume van de zorgvraag en de langere doorlooptijd van zorg. Het Rijk en gemeenten zijn al enige tijd

in onderhandeling over structurele bekostiging van deze lastenstijgingen op basis van de uitspraken van de 'Commissie van Wijzen' en de hervormingsagenda.

Vooralsnog wordt door het Rijk jaarlijks in de meicirculaire slechts voor het komende begrotingsjaar middelen beschikbaar gesteld, maar niet in latere jaren doorgetrokken. De middelen voor de latere jaren staan wel gereserveerd in de Rijksbegroting.

Gezien de toezeggingen vanuit het Rijk achten de provinciale toezichthouders het reëel als gemeenten de extra middelen in latere jaren wel ramen. Hiervoor wordt jaarlijks en richtlijn uitgevaardigd. Ook in de meicirculaire 2023 wordt er in latere jaren geen rekening gehouden met extra middelen. In 2024 zal deze richtlijn worden herzien mocht er dan nog geen structurele oplossing zijn.

De meeste gemeenten hebben bij de begroting 2023 in hun meerjarenraming rekening gehouden met de extra middelen jeugd. Dit jaar valt op dat een groot deel van deze gemeenten zelfs met de extra middelen jeugd geen sluitende meerjarenraming presenteert. De oorzaak hiervan ligt in het zogenaamde 'ravijnjaar' 2026 waarin de gemeenten gekort worden op het accres in afwachting van een nieuwe systematiek voor financiering decentrale overheden en de opschalingskorting in volle omvang terugkomt. Hierdoor zien we dat wanneer de extra middelen niet geraamd hadden mogen worden bijna alle gemeenten tekorten hadden laten zien in de meerjarenraming.

Gemeenschappelijke regelingen

De meeste gemeenschappelijke regelingen in het sociaal domein kampen nog steeds met stijgende lasten. Hierdoor wordt er steeds meer van de deelnemers gevraagd in de vorm van een hogere bijdrage. Diverse regelingen proberen nog steeds de stijging van de bijdrage te beperken door verregaande bezuinigingen door te voeren. Wanneer deze bezuinigingen niet volledig gerealiseerd worden, zal de bijdrage van de deelnemers alsnog verder oplopen. Als gevolg van de verslechterde financiële positie van de gemeenten is ook een beweging te zien dat gemeenten willen korten op hun bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. In hoeverre de bezuinigingen daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd zal de komende jaren duidelijk worden.

Waterschappen

Waterschappen volgen een andere vorm van toezicht dan gemeenten en gemeenschappelijke regelingen en kunnen niet onder verscherpt toezicht komen te vallen van de provincies.

Waterschappen en Hoogheemraadschappen voeren activiteiten uit die erg kapitaalintensief zijn (investeringen in afvalwaterzuiveringsinstallaties, waterkeringen, etc.) waardoor zij in verhouding tot andere decentrale overheden een hogere schuldpositie hebben. Hierin ligt de aandacht voor het financieel toezicht, zeker gezien de hoge ambities naar aanleiding van klimaatverandering die nog de nodige middelen gaan vragen.